

Quatre pactes per la transició ecosocial a Catalunya

La necessitat d'una gran proposta que garanteixi un futur per tothom

Avui, urgeix una proposta en majúscules, que estigui a l'altura del moment de crisi actual, que sigui creïble i il·lusionant, i que faci viable un futur pel país i la seva gent en un context de crisi ecològica i social creixent. Un projecte polític que ens marqui un camí i un horitzó de conquesta social, i que ha de tenir les següents característiques:

1. **Ha de ser percebut com una millora real per a les vides de les persones.** Ha de ser capaç de combinar la defensa de drets socials, drets de la natura i dret al futur. Per tant ha d'incorporar propostes que garanteixin vides bones per a tothom, que posin límits a l'activitat ecocida, i mesures estructurals que mirin al futur.
2. Ha de pensar en **macro**: un programa de transformació d'escala. Allò micro i comunitari és insuficient davant l'onada reaccionària que tenim al davant.
3. S'ha de basar en **com aconseguir les transformacions necessàries a temps** i de forma justa. I ha de ser creïble i factible, ubicat en les realitats territorials i socials d'avui.
4. El centre d'aquest projecte és la reorganització econòmica i la **reconversió (re)productiva** del país que exigeix el nou context social i ecològic.

És fonamental que aquest sigui un projecte compartit per una majoria social, en base una gran conversa de país, que faciliti la generació de les aliances pendents, i que es materialitzi mitjançant l'elaboració de quatre pactes per construir futur.

Aquests pactes son un procés viu de construcció col·lectiva. Han de servir per **generar aliances i construir un procés polític compartit que concreti una transició ecosocial a escala de país.**

Es tracta d'impulsar una gran conversa que desencalli debats urgents, amb calma i ferma per transitar punts incòmodes, inseguretats i malestars, i que aconsegueixi cohesionar moviments socials, organitzacions, sindicats i col·lectius al voltant d'un mateix horitzó de canvi.

Aquesta conversa —i els pactes que se'n derivin— s'articularan al voltant dels reptes i conflictes vinculats a les principals especialitzacions productives del país (sistema alimentari, model energètic, indústria, turisme i mobilitat), per definir conjuntament la reconversió econòmica i social que necessitem per garantir vides dignes dins els límits del planeta.

Un programa, una agenda d'acció i una ILP

Com a resultats concrets, amb els pactes aspirem a obtenir:

- **un programa de propostes polítiques**, nascudes d'un procés de base, que conformaran un projecte de futur per Catalunya.
- una **agenda d'acció** comuna per aconseguir certes fites resultants del procés dels pactes.
- **ILP per una transició ecosocial** que reculli les principals propostes dels pactes i que asseguri les bases per garantir una transició ecològica justa i democràtica.

Aliances i imaginaris de futur

A part dels resultats concrets exposats, amb aquest procés també aspirem a:

- **Enfortir i/o generar aliances** entre col·lectius i moviments socials, que poden ser determinants en els conflictes que vindran derivats de les conseqüències de la crisi ecosocial.
- **Generar nous imaginaris de futur**, que dibuixin una possibilitat real de sortir d'aquest atzucac, i disputin l'actual horitzó nihilista sense cap alternativa política que no sigui la guerra, escassetat i l'individualisme.

La gran conversa

El procés que proposen els pactes, té tres elements a destacar:

1. **Beurà de tot el coneixement col·lectiu previ**, integrant tots els processos i propostes que s'han realitzat prèviament en cada sector.
2. S'orientarà en torn **els conflictes i tensions no resoltes**, amb la voluntat de desencallar debats.
3. Tindrà lloc en **assemblees** que celebrarem en els territoris on s'expressaran les tensions i conflictes que es volen abordar. Per cada pacte es celebrarà un fòrum final a on establir establir estratègies polítiques.

A qui s'adreça?

Principalment a la **societat organitzada**: moviments socials, col·lectius locals, sindicats i altres organitzacions polítiques. La societat en general també serà convidada a participar en moments puntuals.

El Pacte per la Sobirania Alimentària

L'alimentació és molt més que una necessitat: és un vincle vital amb la terra, les comunitats i la vida. Però el sistema agroalimentari actual, dominat per grans corporacions i basat en combustibles fòssils, ha trencat aquest vincle. Ens ha fet dependents d'un model globalitzat que exporta emissions, explota i contamina territoris, empobreix la pagesia, buida el camp i posa en risc la capacitat de garantir una alimentació sana i justa a Catalunya.

El Pacte per la Sobirania Alimentària neix per revertir aquesta realitat. Davant dècades de polítiques que han desposseït el territori, proposem recuperar el control col·lectiu sobre l'alimentació: què mengem, com es produeix i qui ho decideix. No es tracta només de canviar com produïm, sinó de reconstruir aliances entre món rural i urbà, entre pagesia, treballadores i consumidores, per fer possible un sistema alimentari just, viu i arrelat al territori.

Objectiu

Generar un pacte per la sobirania alimentària que concreti el procés de transformació de l'actual model agroalimentari en el marc d'una transició ecosocial de Catalunya.

Resultats

1. **Programa** amb propostes per la transformació de l'actual sistema agroalimentari consensuat entre un grup d'actors ampli.
2. **Agenda d'acció comuna** per tirar endavant un conjunt d'estratègies polítiques.
3. **Propostes palanca** que integraran la futura **ILP per la transició ecosocial**.

Procés

Fase 1: recerca i preparació

- Creació consell consultiu amb expertes en sobirania alimentària.
- Identificació del mapa d'actors.
- Recerca i buidatge de les propostes existents per a la transformació del model agroalimentari cap a la sobirania alimentària.
- Identificació dels principals conflictes i tensions sobre els quals girarà la conversa.
- Document de propostes de partida.

Fase 2: conversa i acció

- Reunions bilaterals
- **Assemblees territorials**
  - Objectiu principal: Discutir i validar les propostes relacionades amb el/s conflicte/s en qüestió.
  - Quatre assemblees:
    - **LLEIDA - 29 de novembre**
    - **BAIX LLOBREGAT - 13 de desembre**
    - **TARRAGONA - 24 de gener**
    - **VIC - 21 de febrer**
  - Relatoria per part d'acTe amb els acords i posicions per a cada conflicte.
  - Organitzacions reben la relatoria i en un mes han de retornar l'acord, si hi han esmenes a la totalitat, i un comentari explicatiu.
- **Fòrum del pacte per la sobirania alimentària**
  - Objectius: Presentar el programa, recollir esmenes i construir col·lectivament una agenda d'acció.
  - LLOC A CONCRETAR (Barcelona, Manresa, altres) – **21 de març**.

Fase 3: implementar la campanya d'acció i mobilització acordada. Amb proposta organitzativa per mantenir el procés viu després del pacte.

Fase 4: Incorporació de les propostes seleccionades a un procés de Iniciativa Legislativa Popular o alguna altra estratègia política legislativa.

Conflictes claus i propostes per abordar-los

Pagesia precària i model agroecològic

Assemblea de Lleida, 29 de novembre,

Conflicte 1: Una producció i distribució agrícola dominada per grans empreses i el mercat condemna la pagesia a la precarietat i a la desaparició

La creixent dominació de grans empreses que controlen la producció, distribució i venda d'aliments, junt amb una creixent entrada de productes barats de països tercers, ha empès els preus de compra als productors a mínims històrics. Aquesta dinàmica posa en una situació econòmica límit a la pagesia, que en un context de marges molt estrets a vegades recorre a mà d'obra migrant vulnerabilitzada

Context	<p>Les actuals polítiques agràries estan orientades a obtenir aliments barats, però el seu cost social i ambiental ens empobreix. La liberalització del sector agrari als anys 90 ha culminat amb un sistema alimentari dominat per grans empreses que controlen la cadena alimentària. A més, els acords comercials permeten l'entrada de productes barats de països tercers ha empès els preus de compra als productors a mínims històrics. Això ha dut la pagesia a intensificar la producció i a dependre de productes agraris amb un alt cost i amb uns costos ambientals més elevats. A tot això s'hi suma una creixent especulació de sòl agrari, insuficientment regulat, que porta el preu de l'arrendament de la terra a nivells insostenibles. Per tot això, des de 1994 Catalunya ha perdut el 50% de la pagesia, desapareixent prop de 25.000 productors i perdent 100.000 hectàrees.</p>
Punts conflictius	<p>L'actual model agroalimentari:</p> <ul style="list-style-type: none"> • És insostenible i fa impossible la realització de la sobirania alimentària i la transició cap un model just social, econòmic i ecològicament. • Porta els pagesos i pageses a la precarietat i fa les seves explotacions insostenibles. En aquest context, es contracten jornalers migrants i alguns productors no garanteixen els drets laborals i socials necessaris.

	<ul style="list-style-type: none"> Aquesta precarietat porta a una desaparició de la petita i mitjana pagesia en un context marcat per una falta de relleu generacional. Actualment a Catalunya la pagesia constitueix només un 1,6% de la població activa, i la mitjana d'edat dels titulars de finca és de 61 anys.
--	--

	Necessitat	Proposta
1.1	Augment de la producció local en petites i mitjanes explotacions agrícoles	Creació d'una renda bàsica per a joves pagesos professionals fins a 40 anys (70% del SMI) orientada al relleu agrari i a la transició agroecològica.
1.2	Regular i limitar la intensificació i la concentració, en tant que vectors que erosionen la democràcia a la cadena alimentària, reforcen els oligopolis i degraden el medi	<p>En el disseny del finançament públic, promocionar les pràctiques beneficioses per a la societat i els ecosistemes. Bonificar la cura dels serveis ecosistèmics i penalitzar la seva degradació.</p> <p>Eliminar les subvencions a explotacions agrícoles per sobre d'unes determinades hectàrees d'extensió (amb un cas especial per ramaderia extensiva) o nombre de caps de bestiar.</p> <p>Incrementar les ajudes i acompanyament a les empreses petites i mitjanes per aconseguir els objectius ecosocials. Inversió pública, assessorament i transferència tecnològica per garantir l'adopció de mètodes alternatius sostenibles de control de plagues, malalties i herbes adventícies.</p>
1.3	Respectar els DDHH	Eliminar la compra pública a proveïdors associats a vulneracions als DDHH. Creació del Centre Català d'Empresa i Drets Humans que identifiqui empreses que segueixen males pràctiques i en faci seguiment.
1.4	Assegurar preus de	Acompliment íntegre de la Llei de la Cadena Alimentària.

	venda justos	<p>Posar en marxa observatoris sectorials de preus que estableixin els índexs sobre els que fixar els preus en els contractes entre productors i distribuïdors. Impulsar la publicació dels costos de producció. Garantir que no es vengui per sota de preu de cost.</p> <p>Regular les llotges i els mercats en origen, així com la posició de domini de la gran distribució.</p> <p>Establir règims de sanció adequats per a grans empreses.</p>
1.5	Millora de les assegurances agràries	Creació d'un Pla d'Assegurances Agràries a baix risc per explotacions petites i mitjanes i explotacions agràries ecològiques.
1.6	Solucionar la precarietat amb les temporeres	<p>Prohibir l'actuació de les empreses de contracte temporal. Exclusivitat de la funció pública com a agència de col·locació i de gestió dels llocs de treball temporals.</p> <p>Ratificació del conveni 143 de l'Organització Internacional del Treball sobre treballadors migrants.</p> <p>Pla de prevenció i protecció davant de situacions de violència de gènere contra les dones treballadores.</p>
1.7 3.1	Augmentar l'autoabastiment alimentari	<p>Modificació dels criteris de contractació i compra pública alimentària per adquirir un 75% dels aliments de producció interna de Catalunya i de la resta de l'estat espanyol, prioritant la producció agroecològica catalana alineada amb els valors de l'economia social i solidària. En el cas dels productes importats del Sud Global, es donarà prioritat als de comerç just.</p>
1.8	Dificultats per negociar el preu de	Impulsar una distribuïdora pública que permeti augmentar la força negociadora del sector productiu

	venta dels productors	petit i mitjà a l'hora d'establir el preu de venda final.
1.9 3.7	Impuls de la producció de circuit curt i agroecològica	<p>Planificació de Sistemes Agroalimentaris Locals de base Agroecològica (SALA) inserits en Sistemes Alimentaris Ciutat-Regió (SACR) . Aquests plans municipals i comarcals han de promoure figures com agències públiques d'accés a la terra, serveis d'assessorament i extensió agroecològica (ADV 100% pública), serveis d'acollida pagesa (SAP), ramats municipals, granges polivalents, obradors compartits, mercats locals, bancs de llavors, sistemes de investigació participativa o centrals de compres.</p> <p>Promoure una fiscalitat (IBI i cadastre de rústica) que reverteixi íntegrament al medi rural i preferentment al treball productiu agrícola i ramader, i per tant a la renda agrària.</p>
1.10	Reduir els tràmits administratius	Establir un servei públic gratuït d'assessorament i co-gestió dels tràmits administratius i exempcions per reduir burocràcia.
1.11	Facilitar la circulació del coneixement, les veus i les decisions sobre producció, consum i inversió posant la pagesia del territori al centre.	<p>Creació de Consells Alimentaris a nivell municipal i comarcal arreu del territori per a la definició de les polítiques alimentàries locals.</p> <p>Constitució d'un consell alimentari dins dels centres de distribució principals de Catalunya (Mercabarna, Mercalleida i similars).</p>

Conflicte 2: La falta de suport institucional i les resistències dins del sector dificulten l'expansió de l'agricultura ecològica, tot i els seus beneficis per la salut humana i planetària

La posició de domini ampliament subvencionada de grans empreses que controlen la producció, distribució i venda d'aliments, junt amb una creixent entrada de productes barats de països tercers, ha empès els preus de compra als productors a mínims històrics. Aquesta dinàmica porta la pagesia a intensificar la producció, amb un impacte important en sobre els ecosistemes. Les tècniques ecològiques permeten produir aliments sense generar aquests impactes, però tenen encara una baixa adopció per part de la pagesia degut a diversos factors, entre els que destaquen els reptes i les despeses implicades en la transició.

Context	<p>La pagesia tendeix a una major intensificació com a solució a la baixa rendibilitat del model agroindustrial actual. Aquest model força als pagesos a dependre d'insums i tecnologia agrària amb un alt cost i a una rebaixa dels preus que els paguen els intermediaris majoristes pels aliments. A més, la competència en un mercat globalitzat disminueix encara més el preu final i contribueix a precaritzar encara més la pagesia.</p> <p>El model agrari intensiu es basa en l'expansió del monocultiu i en l'ús intensiu de fitosanitaris, contribuint de forma clau a la pèrdua de biodiversitat global i a la degradació dels ecosistemes, particularment dels sòls, i la salut de les persones. Aquest i altres factors interrelacionats, com el canvi climàtic, la urbanització o la propagació d'espècies invasores, han arribat a tal punt d'extralimitació que s'està posant en risc la supervivència mateixa dels ecosistemes i de les societats humanes.</p>
Punts conflictius	<p>En aquest context, cal accelerar l'extensió de les pràctiques agroecològiques, reduir la importació d'aliments procedents de països tercers on es produeixen en condicions d'explotació social i ecològica, i situar aquest model com a alternativa prioritària davant la producció intensiva. Per això cal reconèixer i donar resposta a que:</p> <ul style="list-style-type: none"> • L'agricultura intensiva es presenta com a solució a la reducció al preu de compra al productor, sense contemplar com incrementa la desigualtat econòmica del sector i accelera la degradació ecològica en diferents territoris involucrats, així com la pèrdua de sabers

	<p>tradicionals.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Una part de la pagesia és reticent a adoptar l'agricultura ecològica, degut als estrets marges de maniobra amb els que operen la majoria d'explotacions. Els costos de certificació no compensen el valor afegit de mercat. • Les administracions públiques no estan donant suficient recolzament perquè els pagesos facin la transició cap a pràctiques agroecològiques, incloent el compliment de normatives ja vigents. • Els tràmits burocràtics per adoptar l'agricultura ecològica (com és la certificació) són massa costosos i llargs, desincentivant la seva adopció.
--	---

Necessitat	Proposta
<p>2.1 Recuperar la cultura pagesa que promou la cura i regeneració dels agrosistemes</p>	<p>Pla de transició agrària de reducció i substitució progressiva d'agroquímics i prohibició dels cultius transgènics en paral·lel al desenvolupament de productes agraris no contaminants. Prioritzar la producció/comercialització local de productes, les sinergies entre espècies i les tècniques regeneratives. Dotació de 1000 euros x ha durant 5 anys per facilitar la transició a les finques. Implementació d'aquest pla a través de Oficines d'Extensió Agroecològiques.</p> <p>Finançar i regular mesures per potenciar la biodiversitat als espais agraris, promovent la durada, la densitat i la qualitat de les xarxes ecològiques: regeneració microbiològica dels sòls, franges florals intercalades, tanques vegetals, punts d'aigua permanents, conservació de marges i de murs de pedra seca, foment de les caixes niu, manteniment dels hàbitats dels pollinitzadors</p>

		naturals, pastura de boscos i/o rostolls, etc.
2.2	Recuperar la cultura pagesa que promou la cura i regeneració de les masses forestals	Finançament directa de pastura de boscos per millorar-ne la maduració. Pagament de 400 euros per hectàrea a la pastora. Mesures legislatives perquè el pagador sigui obligatòriament el propietari del bosc. Programa de neteja de llenya municipal, a on els ciutadans de la comarca puguin gestionar una parcel·la privada de bosc, prèvia formació.
2.3	Impulsar pràctiques que regenerin el mosaic agroforestal i un territori viu	Implementar el Contracte Agrari com a eina de remuneració econòmica pels serveis ecosistèmics que ofereix la pagesia en la gestió i conservació del medi natural.
2.4	Protegir els cultius de la fauna cinegètica (conills, llops, etc.) i recuperació i protecció de la biodiversitat catalana	Pla coordinat entre administració per la recuperació de l'equilibri ecosistèmic a través de la reintroducció de les espècies pertanyents als estrats alts de la cadena tròfica catalana.
2.5	Diversificació de cultius segons impactes climàtics	Que la Generalitat proveeixi mapes de cultius adaptables als diferents escenaris d'escalfament a Catalunya, que serveixin per generar programes de bonificacions i subvencions als cultius més resistents, adaptables i mitigadors.
2.6	Reorientar el cooperativisme agrari cap a la sobirania alimentària i l'agroecologia	Impulsar un programa públic de suport a cooperatives agràries que mancomunin serveis, terres, transformació i comercialització amb criteris agroecològics, prioritzant la petita pagesia i el consum local.
2.7	Controlar la compra de producte de baix cost amb impacte en la biodiversitat. La soja com el cas més rellevant	Garantir l'aplicació del Reglament Europeu contra la Desforestació i Degradació Forestal (EUDR) de manera immediata i sense retallades en la seva ambició, garantint la coherència política i la

		seguretat jurídica tant per a ciutadania com per a empreses.
2.8 1.5	Connectar de forma estable la producció agroecològica amb el consum cooperatiu per reforçar circuits curts i justos	Crear un programa públic de suport a la intercooperació entre cooperatives agràries i espais de consum cooperatiu per establir acords de subministrament estables, amb suport per a infraestructures logístiques compartides (com centres de distribució i transport refrigerat), eines digitals de gestió conjunta i finançament per a l'adaptació normativa i sanitària dels espais de transformació.
2.9	Reconèixer la petita pagesia	Creació d'una categoria específica per a la petita pagesia agroecològica i aquella en processos de transició. Aplicació d'ajuts i normatives adaptades per garantir-ne la viabilitat. Aplicar exempcions de tràmits i reducció significativa de quotes de Seguretat Social i del règim d'autònoms agrari.

Accés una alimentació ecològica, de proximitat, assequible i saludable

Assemblea del Baix Llobregat, 13 de desembre

Conflicte 3: L'actual model agroalimentari impedeix que els consumidors accedeixin a aliments ecològics a preus justos i de proximitat

Malgrat que el model agrari dominant als supermercats juga un rol rellevant en la superació de 7 dels 9 límits planetaris crítics, els consumidors tenen dificultats per accedir a l'alimentació de proximitat, saludable, de temporada i ecològica que és clau per transitar cap a models més sostenibles. Un dels motius és la manca d'incentius per ampliar i consolidar la producció agroecològica de proximitat, de manera que esdevingui una opció majoritària. A més, tampoc es promou la seva distribució i venda, amb mancances en canals que podrien apropar aquests productes a la població, com els punts de venda directa, els mercats locals o la compra pública.

Context	<p>L'alimentació agroecològica i de proximitat 1) és difícil accedir-hi en molts llocs, donats els existents deserts alimentaris 2) es percep com a quelcom per unes elits que ho poden pagar 3) la pobresa de temps és un obstacle per cuinar o per informar-se.</p> <p>No està garantit l'accés a una alimentació saludable, amb un menor consum de carn i d'aliments alts en sucres i greixos saturats. Les malalties que genera la malnutrició, el sobrepès i l'obesitat afecten principalment les poblacions més pobres econòmicament.</p> <p>El context post-pandèmia de degradació ecològica i pugnes geopolítiques creixents afecta tota la pagesia, però el sector ecològic sosté millors condicions de treball i ingrés que la pagesia que forma part dels circuits agroindustrials convencionals.</p>
Punts conflictius	<ul style="list-style-type: none"> • Els consumidors no tenen accés a aliments de qualitat, proximitat i/o ecològics en molts punts del territori (deserts alimentaris). • La gran distribució està fent que la petita i mitjana pagesia tinguin cada vegada menys espais per vendre els seus productes de forma directa i justa, com ara els mercats municipals, els mercats

	<p>de pagès o les botigues fora dels grans circuits de distribució i comercialització.</p> <ul style="list-style-type: none"> • La marcada inflació dels últims anys de l'alimentació i l'habitatge dificulten l'accés a una alimentació ecològica i justa per consumidors i productors. La despesa en habitatge i subministraments gairebé s'ha doblat en dues dècades. I la despesa en alimentació, tot i reduir-se a la meitat en el mateix període, viu des de 2020 un procés d'encariment progressiu, amb un increment mitjà de preus del 30%.
--	--

	Necessitat	Proposta
3.1 1.8	Augmentar l'autoabastiment alimentari	Modificació dels criteris de contractació i compra pública alimentària per adquirir un 75% dels aliments de producció interna de Catalunya i de la resta de l'estat espanyol, prioritzant la producció agroecològica catalana alineada amb els valors de l'economia social i solidària. En el cas dels productes importats del Sud Global, es donarà prioritat als de comerç just.
3.2	Augmentar el consum i producció ecològica	<p>Aplicar un IVA del 0% als aliments ecològics locals i establir desgravacions fiscals de XXX per a iniciatives de producció agroecològica i de proximitat.</p> <p>Aplicar exempcions de tràmits i reducció significativa de quotes de Seguretat Social i del règim d'autònoms agrari.</p>
3.3	Garantir l'accés universal a una alimentació saludable	Implementar progressivament la Seguretat Social Alimentària pel conjunt de la població.

		Aquest sistema públic-comunitari-cooperatiu d'abastiment té el potencial per apropar-nos a la sobirania alimentària i fer de contrapès al mercat alimentari orientat al benefici corporatiu.
3.4	Assegurar una alimentació popular, pública i de proximitat	Implementar un sistema públic de menjadors populars d'orientació agroecològica a tots els municipis catalans. El públic seria tota la societat civil, i es permetria el consum en una cantina o a través de la cuina pròpia per part de la població.
3.5	Assegurar una alimentació popular, pública i de proximitat	Recuperar el control públic dels mercats municipals i reconvertir-los en infraestructures clau dels sistemes alimentaris locals, vinculades a les estratègies d'alimentació pública i als circuits curts de comercialització, que garanteixin l'accés a una alimentació saludable, ecològica, de proximitat i a preus assequibles. Rebutjar el PAS, el segell d'alimentació sostenible plantejat per la Generalitat, en tant que introdueix confusió i avala com a sostenibles pràctiques que, tot i que poden formar part de processos de transició, no han de ser igualades a la pràctica realment sostenible.
3.6	Assegurar més punts de venda directa	Garantir com a mínim un mercat no sedentari de pagès a tots els municipis i a cada districte de ciutats de més de 40.000 habitants.
3.7 1.9	Impuls de la producció de circuit curt i agroecològica	Constitució d'un consell alimentari dins dels centres de distribució principals de Catalunya (Mercabarna, Mercalleida i similars).
3.8	Impuls circuits curts	Constitució de consells alimentaris municipals i metropolitans amb capacitat vinculant que

		integrin sindicats pagesos junt amb entitats ecologistes i alimentàries.
3.9	Impuls circuits curts	Reforçar el paper de Mercabarna com a infraestructura clau del sistema alimentari metropolità i regional, orientant-la a reduir la dependència de les importacions/exportacions internacionals i promovent la seva ampliació mitjançant el desplegament territorial de mercats majoristes de proximitat.

Accés a la terra i a l'aigua en un context d'escassetat hídrica i degradació dels sòls

Assemblea de Tarragona, 24 de gener (*a confirmar*)

Conflicte 4: La dificultat d'accedir a terra i la falta de suport institucional per als petits i mitjans productors

El marc regulador i la creixent mercantilització del sector agrari ha afavorit l'acumulació de terres per a produccions intensives, fent necessàries inversions cada cop més grans per rendibilitzar la producció. Aquest context desincentiva el relleu agrari i contribueix a la desaparició de la petita i mitjana pagesia.

Context	<p>Catalunya viu una crisi de relleu generacional al camp. Gran part de les terres productives pateix un procés d'abandó progressiu pel fet que sovint els joves canvien de feina i no hi ha relleu. No s'ha articulat un suport institucional capaç de frenar aquest procés, i el disseny de subvencions facilita la concentració de terres i la intensificació de les finques: el 19% dels perceptors reben gairebé el 80% dels ajuts públics.</p> <p>Una de les raons principals d'aquesta situació és que la pagesia pateix una baixa rendibilitat de la seva producció agrària, sotmesa a una competència cada cop més gran per efectes de la globalització del mercat agrari. Les dades mostren una baixada sostinguda (d'un terç menys de rendiment en la dècada passada) dels guanys de la pagesia catalana. La pagesia només reté al voltant del 6,5% del valor total de la cadena de valor alimentària. Per això, no es tracta només de facilitar l'accés a la terra o al finançament, el relleu generacional requereix també revertir la dinàmica de menjar barat - increment de costos i descens de preus a l'origen- i increment en escala.</p> <p>Actors sense un vincle al territori, siguin neorurals o migrants que volen treballar-la, tenen moltes dificultats per iniciar projectes professionals al territori. Alhora, es donen processos d'acaparament de terres amb la intenció de vendre-la al màxim preu indistintament dels usos (terratinents intensius, especulació, inversió en energia renovable...). El 2025 un 0,7% de</p>
---------	--

	<p>les finques posseeix un 21% de la superfície cultivada total.</p> <p>En aquest context, la pagesia es veu en creixents dificultats per mantenir les seves produccions, perdent Catalunya la condició de minifundi, veient-se mancada de suport institucional per accedir a terres o fer front a la pujada del cost del sòl – un fenomen paral·lel al que es dona als espais urbans amb la crisi de l’habitatge. D’altra banda, aquests processos estenen els boscos immadurs i poc gestionats en moltes zones que antigament eren terra fèrtil, propiciant el risc d’incendi.</p>
Punts conflictius	<ul style="list-style-type: none"> • Els pagesos estan fent front a una pèrdua de la rendibilitat de les produccions al mateix temps que han de fer front a la pujada del cost del sòl o les dificultats d’accedir a noves terres. • La nova pagesia no té suport institucional que faciliti l’accés a terres productives (mitjançant eines com el banc de terres), o a la infraestructura necessària per iniciar les seves explotacions. • La dificultat d’accés a les terres fricciona amb la necessitat de transformació del model de producció elèctric. Es calcula que les renovables necessitaran fins al 3,8% de la superfície agrícola de Catalunya per arribar a la meta de solar el 2050, el que apuntaria a una possible compatibilitat d’usos. No obstant això, la manca d’una planificació justa i participada està dificultant arribar a acords.

	Necessitat	Proposta
4.1	Desplegament integral de la Llei d’Espais agraris	<p>Garantir un finançament suficient per al desplegament efectiu de la normativa.</p> <p>Crear a cada territori agències públiques de gestió i governança de la terra a partir d’una aliança entre institucions públiques competents i comunitats rurals. Impulsar des d’aquí bancs de terres, programes de mentoria,</p>

		<p>xarxes de vivers d'empreses, parcs agraris, espais-test, quinzenes de transmissió d'explotacions i programes d'habitatge rural assequible.</p> <p>Cal assegurar que el marc legal prioritza l'accés a la terra per petita i mitjana pagesia, penalitzant l'acapament de terres per part de fons d'inversió i grans propietaris.</p> <p>Impulsar mesures per facilitar la titularitat compartida de les explotacions o mitjançant fórmula de custòdia del territori o cooperativisme i associacions de productors.</p> <p>Adoptar amb urgència plans urbanístics i/o territorials (PDU i Plans Territorials Parcial) que protegeixin els sòls agrícoles d'alt valor mitjançant la desqualificació dels seus aprofitaments urbanístics.</p>
4.2	Defensar els lloguers de terres llargs	Regular els lloguers de les terres agràries per fer-los, mínim, de 20 anys.
4.3	Defensar els lloguers de terres assequibles	Regular els preus dels lloguers de terres.
4.4	Augmentar les terres cultivables públiques	<p>Compra pública de terres per la cessió d'us, a 15 anys, per fomentar el relleu agrari, com a part dels recursos a disposició dels bancs de terres, gestionats per tècnics del territori. Establir clàusules per prioritzar l'accés de dones, joves i migrants.</p> <p>Establir un pla de recuperació de terrenys</p>

		<p>comunals perquè siguin gestionats de manera cooperativa o comunitària.</p> <p>Aplicar la llei de finques infrautilitzades i crear noves ordenances que incideixin sobre el preu de la terra i que tindrien gran influència sobre la viabilitat econòmica de les explotacions agràries. Aquest marc permet també explorar la possibilitat d'expropiar l'ús o forçar acords amb els propietaris de les finques abandonades.</p>
4.5	Augmentar els béns de tinença compartida per la producció alimentària	Compra pública-comunitària d'eines/espais/maquinària en tots els municipis de Catalunya per l'ús de la pagesia.
4.6	Fomentar la formació orientada a la transició agroalimentària	Impulsar la formació professional orientada al nou paradigma del model productiu sostenible enfortint la recerca i facilitant la transferència de coneixement entre persones investigadores, tècniques del departament, pagesia i ramaders.
4.7	Fomentar l'agricultura periurbana i l'agroverd urbà	Blindar i activar el sòl agrari al voltant de les ciutats, generant cinturons agropolitans. Promoure l'agroverd urbà comunitari dins les ciutats.

Conflicte 5: La creixent necessitat d'aigua per usos agrícoles en un context de sequeres cada cop més llargues i fortes

A Catalunya, la gestió de l'aigua fora de períodes de sequera ha buscat abastir totes les activitats sense condicionants. L'avenç de la desertització farà cada cop més necessari el reg per mantenir els conreus, en un context de menys disponibilitat hídrica. Aquesta demanda creixent és incompatible amb una gestió de l'aigua que no prioritzi els usos essencials ni promogui l'eficiència i l'estalvi, i en un sistema productiu basat en la importació i exportació d'aliments. Fan falta establir criteris de planificació sobre què necessita el país, transformant democràticament els sectors no-essencials i prioritant els cultius essencials.

Context	<p>Catalunya està consumint un 30% més aigua de la que disposem, mentre es calcula que el 2040 tindrem un 20% menys de disponibilitat hídrica. El 70% de la superfície agrícola és de secà. Però en conjunt, la superfície de regadiu i la ramaderia intensiva consumeixen el 72% de l'aigua catalana. I el 65% de la fruita que es produeix a Catalunya s'exporta al mercat estranger. Aquestes dades obliguen a repensar i adaptar l'activitat agrícola a aquesta realitat.</p> <p>El canvi climàtic està accelerant la desertització de Catalunya, on l'aigua es segueix tractant com un bé infinit que es pot produir o transvasar en funció de les necessitats dels grans negocis, assecant rius, aqüífers o degradant ecosistemes. En aquest context, és clau repensar quins usos es donen a l'aigua, millorar la xarxa i els sistemes de reaprofitament i promocionar l'eficiència i l'estalvi.</p>
Punts conflictius	<p>El canvi climàtic està provocant una desertització creixent del territori, fet que requerirà augmentar el reg per mantenir els conreus, justament en un context en què l'aigua serà menys disponible.</p> <p>La creixent demanda hídrica per a l'agricultura en aquest context és incompatible amb una gestió que no prioritzi les activitats més essencials ni fomenti l'eficiència i la reducció del consum. Al mateix temps, l'increment de l'eficiència del reg, tot i que necessària, impulsa, seguint la paradoxa de Jevons, un increment de la superfície de regadiu que acaba per augmentar el</p>

	<p>consum total d'aigua.</p> <p>La creixent escassetat d'aigua, la creixent precarització del sector i la necessitat de reduir l'ús de recursos està en contradicció en l'actual sistema productiu basat l'exportació i importació d'aliments. No hi ha una planificació per a les pròximes dècades de com transformar la producció per adaptar-la a les necessitats i amenaces presents.</p>
--	---

	Necessitat	Proposta
5.1	Defensar l'aigua com a bé comú	Establir un Pla nacional de Nova Política de l'Aigua que prioritzi el consum humà i el subministrament a una pagesia adaptada al context climàtic per davant de les activitats lúdiques, de determinades indústries o del turisme.
5.2	Mantenir els cabals hídrics suficients perquè l'ecosistema sobrevisqui les sequeres	<p>Pla territorial que prioritzi el consum ecosistèmic i que modifiqui convenientment els models productius. Reducció del regadiu a on faci falta, acompanyant els productors en el procés de transició a altres tècniques i cultius.</p> <p>Recuperar i preservar els aqüífers salinitzats i contaminats per nitrats i pesticides.</p> <p>L'abandonament de secans provoca una recolonització i en conseqüència, canvis en el balanç d'aigua. Cal doncs promoure l'eficiència en l'ús de l'aigua també en els secans.</p>
5.3	Distribuir l'ús d'aigua	Modificar els plans especials de sequera per prioritzar d'usos de l'aigua en el següent ordre; cabals ecològics, dret humà a l'aigua i producció d'aliments per al consum local, aplicant criteris de justícia social i, per tant, tenint present l'impacte diferenciat de les restriccions sobre les petites i mitjanes produccions.

Reconversió de la indústria càrnia

Assemblea de Vic, 21 de febrer

Conflicte 6: Els potencials impactes socioeconòmics associats a la reducció de la ramaderia intensiva

La ramaderia intensiva provoca un gran impacte ecològic, consumeix molts recursos i concentra els beneficis en poques mans. La necessària contracció d'aquesta indústria ha de fer-se acompanyant els treballadors que perdin la seva feina, els propietaris de les explotacions i fins i tot una part de la població.

Context

La ramaderia industrial presenta efectes nocius sobre el medi, consumeix grans quantitats de producte agrari (local i internacional), aigua i energia, i està organitzada. Els seus impactes són importants. Es calcula que fins al 41% de les masses d'aigua subterrània estan contaminades, principalment per purins.

Vall Companys produeix més carn de pollastre que tota la indústria càrnia de Catalunya i té prop d'un 50% de les truges, mentre Guissona produeix un 25% dels pollastres i té un 25% dels porcs d'engreix. I per alimentar aquest monocultiu ramader hi dediquem prop del 70% de la producció de cereals i bona part de la superfície de reg. Té sentit mantenir en la seva dimensió actual cultius com l'alfals o les dobles collites de cereal i panís, els més grans consumidors d'aigua i dedicats a l'alimentació animal o a l'exportació a països àrabs?

Tanmateix, La ramaderia aporta el 64% (2.742 milions d'€) de la producció total agrària de Catalunya. I la producció porcina està integrada, connectant una xarxa de pagesos i treballadors que se'n beneficien i fa difícil plantejar un model alternatiu. Moltes finques han sobreviscut inserint-se en les cadenes d'integració vertical. Molts pagesos produeixen blat i ordi per engreix de bestiar - ramaders amb porqueres de mida mitjana i petita que venen directament als grans productors, i hi ha un conjunt de feines

	<p>derivades que donen estabilitat a treballadors. Hi ha doncs molta por i incertesa davant de la possibilitat de canviar el model productiu. Sovint, la connexió amb els alcaldes d'aquestes zones encara atia més aquesta por, ja que no es percep com a possible l'oposició als grans terratinents, que acostumen a tenir una relació directa amb l'administració.</p>
Punts conflictius	<ul style="list-style-type: none"> • Davant de plantejaments de reducció del consum i de producció de carn, els treballadors d'aquest sector podran sentir-se insegurs i donar respostes conservadores. • Encara s'ha de desenvolupar un conjunt d'eines fiscals, legals i estructurals per poder edificar una alternativa agroecològica segura, estable i generadora de guanys similars. • Els empresaris al darrere d'aquestes multinacionals tenen molt poder i la connivència de l'administració, dificultant el tractament de la problemàtica.

	Necessitat	Proposta
6.1	Reduir la cabana ramadera intensiva	Pla de reconversió del sector porcí que impliqui una reducció progressiva de la ramaderia intensiva porcina en almenys un 50% per 2035.
6.2	Reduir la cabana ramadera intensiva	Moratòria immediata en l'atorgament d'autoritacions per a la instal·lació de noves granges i escorxadors o ampliacions de les existents.
6,3	Reduir la cabana ramadera i les seves emissions (model de Dinamarca)	Taxa d'emissió ramaderia. El porc i la producció làctica no pagaran taxes d'emissions si redueixen al 60% les emissions actuals (comparació amb mitjana). A partir del 2030, les granges per sobre dels nivells mitjans d'emissions pagaran al voltant de 40 euros per

		<p>tona d'emissions (equivalents a CO2), i 100 euros per tona el 2035. Les taxes a aquesta ràtio seran un incentiu molt fort per reduir les emissions al nivell concret. Els beneficis obtinguts de la taxa es destinaran a millores per reduir les emissions de tots els productors.</p>
6.4	Augmentar la cabana ramadera extensiva	<p>Augmentar la ramaderia extensiva en un 100% per 2035, en el marc d'un pla de reconversió productiva del sector.</p> <p>Pla nacional de ramaderia extensiva. Assegurar condicions dignes per la pastura de matollars i boscos en clau de prevenció d'incendis forestals. Fomentar la ramaderia extensiva a les zones despoblades, especialment en àrees de muntanya, tot donant suport a la instal·lació de nova ramaderia. Recuperació i promoció de la xarxa d'escorxadors comarcals, intercomarcals o mòbils perquè processin la producció local. Ajuts al manteniment d'espècies autòctones. Flexibilitzar realment el paquet higiènic-sanitari i facilitar els tràmits administratius de les activitats ramaderes extensives. Fomentar i facilitar la transhumància i recuperar la xarxa de carrerades i vies pecuàries.</p>
6.5	Acompanyar la conversió de granges en clau de transició agroecològica	<p>Impulsar cultius i explotacions ramaderes adaptades al context d'emergència climàtica actual. Impulsar un programa d'ajut per a l'adequació de les granges al benestar animal, així com un programa d'ajut a la instal·lació de sistemes de generació d'energia renovable en</p>

		granges. Establir línies públiques específiques de finançament a la producció de pinso ecològic.
6.6	Reduir la cabana ramadera	Creació d'un grup de treball governamental per la creació d'una estratègia de reubicació de les treballadores en el sector ramader.
6.7	Reduir del consum de carn	Prohibició de la publicitat de carn vermella en espais públics.
6.8	Reduir del consum de carn	Compra pública amb reducció de consum de carn: els serveis de càtering contractats per actes, jornades o esdeveniments finançats amb diners públics han de presentar la meitat d'àpats amb origen vegetal.
6.9	Reduir del consum de carn	Reducció en el consum de proteïna animal. Reducció del consum de sucre. Increment del consum de verdures (el doble) i proteïnes vegetals (el triple de llegums).

Origen de les propostes polítiques

Aquest document és el fruit col·lectiu d'un llarg recorregut compartit. Recull, destil·la i dona forma a les aportacions de moltes entitats que, al llarg del temps, han treballat incansablement per la sobirania alimentària. Hem ajuntat informes, diagnòstics i propostes per extreure'n les necessitats comunes i, a partir d'aquí, construir plegades unes propostes concretes, amb mirada estratègica i col·lectiva, que donin resposta a les realitats diverses i apunten camins de transformació possibles. Per arribar a aquest resultat, s'ha analitzat la feina d'administracions públiques, persones expertes i les següents entitats, col·lectius i moviments, entre d'altres:

- Agroterritori
- Aigua és Vida
- Amigos de la Tierra
- Aresta, Cooperativa Agroecològica
- Arran de Terra
- Associació de Productores Agroecològiques de Catalunya (APACAT)
- Atmosterra
- Assemblea Pagesa i Ciutadana Metropolitana
- Barcelona Demà
- Consorci de Polítiques Ambientals de les Terres de l'Ebre (COPATE)
- CREAM
- EAT
- Ecologistes en Acció
- Entretantos
- Food Transitions
- Foro de Transiciones
- Fundació Pagesa de Catalunya
- Greenpeace
- Institute for Sustainable Development and International Relations (IDDRI)
- IAEDEN, Salvem l'Empordà
- IDRA
- Justícia Alimentària
- Oficina Conjunta de l'Alimentació Sostenible
- Porcat
- Rainforest Foundation Norway
- Remenat – Mans a la Terra
- Smart Rural
- Talaia Pagesa
- Terra Pagesa
- Unió de Pagesos
- World Resources Institute (WRI)
- Via Vallès
- Via camperola
- Xarxa de Municipis per l'Agroecologia